Чурапчыга күн тахсар !

САҺА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

12+

2016 сыл Балаҕан ыйын 8 күнэ Субуота № 97 (11264)

Новости ЯСИА

ЖИЛЬЕ ДОЛЖНО БЫТЬ ДОСТУПНЫМ

Эффективная жилищная политика – один из главных приоритетов в Республике Саха (Якутия). Темпы жилищного строительства ежегодно увеличиваются, за последние пять лет ввод жилья вырос в 1,8 раза.

В «августовском» указе главы республики Егора Борисова определена стратегическая цель — довести годовой объем жилищного строительства к 2022 году до 1 млн. квадратных метров жилья.

Улучшение жилищных условий якутян премьер Галина Данчикова считает одной из ключевых задач Правительства республики. Совершенствование действующих механизмов и новых направлений господдержки жилищного строительства постоянно рассматриваются на уровне премьера. Очередное рабочее совещание состоялось в субботу, 3 сентября.

Напомним, сейчас в республике предусмотрены беспроцентные займы на строительство индивидуального жилья, социальные выплаты на погашение транспортных расходов, обеспечение жильем молодых семей, детей-сирот и другие механизмы. Количество семей, переселенных из аварийного и ветхого жилья, по сравнению с показателями 2010 года, увеличено в 9,5 раза.

В течение двух последних лет в рамках общереспубликанского движения добрых дел «Мои Якутия в XXI веке» ведется работа по обеспечению жильем молодых специалистов в сельской местности. На строительство жилья предусмотрены субсидии улусам из республиканского бюджета до 50%, а в северных и арктических улусах - до 85% от стоимости строительства.

Реализация жилищных госпрограмм находится на личном контроле премьера. В плане своих рабочих командировок в населенные пункты глава кабинета министров в обязательном порядке включает посещение строительных площадок и уже введенных в эксплуатацию жилых домов.

В ходе рабочего совещания глава кабинета министров наделил каждый комплексно подойти к вопросам реализации жилищных программ. Премьер поддержала внесенные на обсуждение предложения. Министров в части совершенствования механизмов государственной поддержки жилищного строительства. При этом глава кабинета министров поручила более детально рассмотреть каждый из механизмов, адаптировать к условиям региона с учетом уже действующих программ.

Премьер-министр убеждена, механизмы государственной поддержки для улучшения жилищных условий населения должны быть максимально доступными. Особое внимание Галина Данчикова акцентировала на доступности жилья для многодетных семей и отдельных категорий граждан.

Sakha.gov.ru

На фото: Галина Данчикова в гостях у многодетной семьи Цуканых (Кюрдюмирский район).

ГОСУДАРСТВЕННАЙ ДУМА БЫЫБАРА БУОЛАРА 10 ХОНУК ХААЛЛА

"ЧУРАПЧЫЛАР – САХА СИРИН САЙДЫЫТЫГАР!!!"

ЧУРАПЧЫМ ДЬОНУГАР АНЫЫКЫН

А. Баранова тыллара, мелодията.

Торут саха сахалыйбут, олоҥхоҕо, обуоҥайдаах,
Ыраахтаах, уйбуу-бытааннаах эҥэр дьоннордоох,
Хатыҥ мэстиэр күүс хорор уйбут үүнэр сирдэрэ
Чулуу дьоннаах Чурапчы - утуо дойду бөҕэ.

хос ырыата
Уйбут-тойбуттэр ыллыыр ырыаларым
Чурапчыбын эйэҕэс дьоҥҥэр аныыбын.

Кыраныаабай кырдьыгыттардаах,
хорсун хоодуот уоскуттардаах.
Дьоҥҥо-сиргэ дьоҥнордоох утуо дойдуга
Кайаан бөҕөт кыргыттаах,
мэҥэстэн мэҥэстэммит,
Ыраах - тойук арыыстаах кэскиллиир.

хос ырыата
Уйбут-тойбуттэр ыллыыр ырыаларым
Чурапчыбын эйэҕэс дьоҥҥэр аныыбын.

Оттоһун-2016

КЫСТЫЫР ОППУТУН ХААЧЧЫННЫБЫТ, АТЫН УЛУУСТАРҒА КӨМӨЛӨҺҮҮГЭ ОТТУУБУТ

№	Наслег	План-задание заготовки сена на 2016 год, тонн	Прогноз заготовки сена, тонн	График заготовки, га	Данные на 05.09.2016		% от плана	% от графика	Факт заготовки		Данные от 03.09.2015 г.				
					Скошено, га	Факт заготовки кормов, тонн			силос тонн	сенаж тонн	План-задание заготовки сена на 2015 год, тонн	скошено, га	заготовлено, тонн	% выполнения	Сравнение с прошлым годом, тонн
1	Алгасарский	1576,0	1676,0	1576	1301,0	1701,0	101,5	101,5	150,0		1491,0	1628,3	1538,0	103	163,0
2	Арылахский	1546,0	1546,0	1546	1510,0	1553,0	100,5	100,5			1672,0	1641,0	1608,0	96	-55,0
3	Бахсытский	1821,0	1821,0	1821	2164,0	1881,0	103,3	103,3			1507,0	1681,0	1812,0	120	69,0
4	Бологосский	1532,0	1682,0	1532	2049,0	1708,0	111,5	111,5			2314,0	2348,0	1895,0	82	-187,0
5	Болугуйский	2516,0	2516,0	2516	2274,0	2526,0	100,4	100,4			1512,0	1714,0	2888,0	191	-362,0
6	Кыпанахский	1469,0	1619,0	1469	1476,0	1587,0	108,0	108,0			1732,0	1828,0	2077,0	120	-490,0
7	Мугудайский	2301,0	2351,0	2301	2070,0	2417,0	105,0	105,0			2179,0	1770,0	2523,0	116	-106,0
8	Одьулунский	2318,0	2918,0	2318	2684,0	3018,0	107,1	107,1	250,0	200,0	2656,0	3130,0	2992,0	113	25,0
9	Солоҕоевский	2202,0	2252,0	2202	2234,0	2351,0	106,8	106,8			2315,0	3392,0	2303,0	99	48,0
10	Сыланский	3591,0	3741,0	3591	3235,0	3641,0	101,4	101,4			3458,0	3896,0	4453,0	129	-812,0
11	Телийский	1370,0	1420,0	1370	1656,2	1575,9	115,0	115,0			1326,0	1660,0	1523,0	115	52,9
12	Хаптарский	1542,0	1792,0	1542	2065,0	1793,0	109,2	109,2			1611,0	1714,0	1602,0	99	191,0
13	Хатылынский	1731,0	1731,0	1731	2060,0	1746,0	100,9	100,9			1735,0	1134,0	1570,0	90	176,0
14	Хаяхсытский	1430,0	1530,0	1430	1881,0	1703,7	119,1	119,1			1603,0	1765,0	1603,0	100	100,7
15	Хоптогосский	3078,0	3078,0	3078	2889,5	3106,0	100,9	100,9			3031,0	2462,0	2951,0	97	155,0
16	Чаҕырский	2114,0	2114,0	2114	2527,0	2112,0	99,9	99,9			2024,0	2339,0	2081,5	103	29,5
17	Чурапчинский	1563,0	1713,0	1563	1295,0	1663,0	100,0	100,0			1908,0	1022,0	1927,0	101	-264,0
	Всего по улусу	**34 500**	**35 500**	**34 500**	**35 371**	**36 082,6**	**104,6**	**104,6**	**400**	**200**	**34 074**	**35124,3**	**37347,5**	**110**	**-1264,9**

Балаҕан ыйын 5 күнүгэҕи турутуран улуус үрдүгэр быйыл сайын 34500 тонна от оттуур былаанныгын 36082 тоннаны оттоммут 104,6 бырыһыан толордубут. Барыта пэйилиэхтэр, Чаҕырган урхы (99,9 бырыһыан) былааннарын толордулар. Бу пэйилиэк бу күннэргэ салгыы оттуур, былаанын толоруоҕа. Ордук үчүгэйдик былааннарын 119,1 толорбут Хайахсыт, 115 бырыһыан кэрдэрүүлэах Телэй, 111,5 толорбут Болгоно, 108 бырыһыан кэрдэрүүлэах Кыпанах, 103,3 бырыһыаннаах Бахсы үлэлээтилэр. Одьулуун 250 тонна, Алаҕар 150 тонна силааһы уктулар, Одьулуун 200 тонна сенажы баҕэмнэтэ.От үлэтигэр 2417 киһи, 935 эбии (оттан 115 механизированнай, 817 полумеханизированнай, 6 колло-илии звенота) кыттыбыллар. Билигин сакаас ыгыллыбыт хаһаайыстыбалар атын улуустарга от аҕыйлаабыттарыгар анаан оттуу сылдьаллар.

Хатастан "Баҕарах" ТХПК 300 тоннаҕа дуоҕабардаста. Оны таһыанан 6 Аанытан "Сагабыт" ТХПК 200 тоннаҕа дуоҕабар түһэристибит. Ханалас Улахан дуоҕабар түһэрилиннэ. Уонна 1000 тонна кэриҥэ от өссө эбии дуоҕабар түһэрсиэхтээхпит.

Марианна ПЕТРОВКОВА.

Үөрэхтээһин

ҮӨРЭХ ҮЛЭҺИТТЭРИН КҮҺҮНҮ МУННЬАХТАРА

Күнүгүнү кэм маанылаан анаабыт күннэригэр сөп түбэһэн, балаҕан ыйын 6 күнүгэр киин нэһилиэк болуоссатыгар үөрэх үлэһиттэрин балаҕан ыйынааты сүбэ мунньахтара саҕаланна. Оскуолалар быыстапкалара, үөрэхтээ анаммаах тэбириннэр аттылара-тутуулара, биир идеоскэтэр көрсүүлүүгэрэ, алтынылара бөрө сарсыгыс салалыына. Саха суругун-бичигин торуттээччи С.А.Новгородов торообүгэ 125 уонна бастакы бүкүбаар тахсыбыта 100 сылларынан үөрэх саалаҕын музейа бөрөхсэй быыстапканы туруорбут: „Живая книга" диэн воокроссинг чөрчөгүнэн дьон бэйэлэрэ аҕалбыт книигэлэрин оптуор аттыны ыган тарҕаспыттар. Бахсы оскуолаҕын омук сирин бөрөстөбүлүгэрэ кыттыылаах сайыннты оскуолаҕын сырдаҕар стендэтэ үгүс книигэ түмтэ. Дирин агрооскуолаҕа үлэни сырдаҕар стендэлэри таһыаан оҥорутаһын аныыҥын тэрийдэ. Оҕолуун оскуолаҕын маастар-педагога А.Т.Колесова сиэтэн онтоҕуктарын быыстапкаҕа эмиэ сэгэстэрэ ыллы. Чурапчылаабы „Кэскил" үөрүйаан педагога Н.С.Дьячковскай үөрэтэр оҕолорун, „Кытаанык" үөрүйаан, Хатыҥытаабы „Нуургуҥут" үөрүйаан интернаатчыларын онтоҕуктара олус сиэдэрэйдэр, кэрэтэр. „Кытаанык" үөрүйаан оҕолоро олоҥхо жанрыгар куукуларыынан тэтэрик спектаклары туруоруллар эбит. Дьокуускайдааҕы книигэ дьиэтэ үөрэх книигэлэрин аныыҥын киэнник тарҕан үлэлээтэ. Быыстапкалары сэрэ социальнай управление, доруобуйа харыстабылын, дьаһалта юридическай отделын, дьиэ кэргэни уонна ыччаты социально-психологическай отдуһун ойоохуҥ киниин, „Мои документы" тэриллэ үлэһиттэрэ миэстэлэригэр консультациялары оҥордулар.

Балаҕан ыйынааты сүбэ мунньахтыы үөрүүлээхтик аһыллыа үлүүс баһылыга А.Т.Ноговицын, улуус Мунньахтын председателэ Я.П.Оконенников, баһылыга социальнай боппуруоспарга солбуйаччы О.Ф.Петрова, Чурапчы нэһилиэгин баһылыга С.А.Сарыыдаев, үөрэх саалаҕын начальника Т.В.Павлова эҥэрдэлэриэн кыттыыны ылыллар.

Бу кэнсө СР Педагогическай энциклопедиятын бөлүс томун презентациятыа ыытыллына. Урукку уонна биилэнэ кэм учуутаҕын уобараҕын ситиниилэр Педагогическай энциклопедия чулуу учууталлар үлэлэриэ, үөрэхтээһиннэ киллэрбит кылаатыларын сырдатар. Бу дьоҕуор үлэ 2000 сылтан ХИФУ ректора Е.И.Михайлова көҥүлэһиннэрэн тахсар. Үөрэх үлэһиттэрин идеэлэрин таһымын үрдэтэр институт иитэн-саҕалаан тохтоо суох таһаарар кэлэр. Биис тогул тахсыбыт энциклопедия педагогическай съезтэргэ, Учуутал сылыгар уонна Улуу Кыайыы үбүлүйэйдээх сылларын корсо „Ярославский полиграфкомбинат", „Офсет", „Дапи-Алмас" бочуот кыһаларыгар бочуоттаах таҕыстылар. Учууталлар уонна педагогическай общественность XIII-с съезтэриттэн Педагогическай энциклопедия бөлүс тома Дьокуускай куоракка Оҕо айымныыҥын дьиэтигэр үөрүүлээх быһыыга-майыыга ресурсхэммитэ. Саха энциклопедияҕа республикаҕа барыы мунньуктарыттан республика үөрэхтээһинигэр тус кылаатларын киллэрбит 908 педагог биографиялара хомуллан киирдилэр. Хас биирдии страницаҕа көрөхсэбиллэх, ураты педагог дьылҕата арыллар. Оны тэҥэ буойун-учуутуттар ааттара үйэтитиллиннэ.

Биһиги улуустан энциклопедия бөлүс томуттар барыта 43 үөрэх үлэһиттэрэ киирдилэр. Олор истэригэр 15 бэтэрээн-учуутал, 17 үөрэнэ сылдьар учуутал, 1 үөрүйаан социальнай педагога, 1 тренер, 9 салайаччы баалар.

Бу кэнсө быйыллы үөрэх дьыалатыгар улуус оскуолаларыгар учууталлыы кэбиг эрэр педагогтары чиэстээбин ыытыллына. Ол курдук, быйыл барыта 17 эдэркээн учуутал оҕо аймаҕы биилиэ, сырдыыка үгүйар дьоҕуннаах үлэҕэ түүннүлэр. Кинилэргэ үлэлэриэгэр ситиһиини, талан ыыбыт идеэлэриэгэр тахсыыны, табыллыыны баҕарыыбыт!

Оксана ЖИРКОВА.

ОБЪЯВЛЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ КОНКУРСА СОЦИАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННЫХ НЕКОММЕРЧЕСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ НА ПРАВО ПОЛУЧЕНИЯ В 2016 ГОДУ СУБСИДИЙ ИЗ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)

Министерство по развитию институтов гражданского общества Республики Саха (Якутия) объявляет о проведении конкурса социально ориентированных некоммерческих организаций на право получения субсидий из бюджета Республики Саха (Якутия) в соответствии с Порядком предоставления и распределения субсидий из государственного бюджета Республики Саха (Якутия) социально ориентированным некоммерческим организациям, утвержденным постановлением Правительства Республики Саха (Якутия) от 30.10.2014 г. №370.

Организатор конкурса: Министерство по развитию институтов гражданского общества Республики Саха (Якутия).

Участники конкурса: участниками конкурса могут быть некоммерческие организации, созданные и зарегистрированные в качестве юридического лица в установленном порядке на территории Республики Саха (Якутия) и осуществляющие в соответствии со своими учредительными документами виды деятельности, предусмотренные пунктом 9 статьи 5 Закона Республики Саха (Якутия) от 27 ноября 2014 г. 1386-З N 327-V "О государственной поддержке социально ориентированных некоммерческих организаций в Республике Саха (Якутия)".

Участниками конкурса не могут быть:

1) физические лица;

2) коммерческие организации;

3) публично-правовые компании;

4) общественные организации, являющиеся политическими партиями;

5) учреждения (государственные, муниципальные);

6) социально ориентированные некоммерческие организации, представители которых являются членами конкурсной комиссии.

Направления поддержки: Субсидии будут предоставляться на реализацию следующих направлений деятельности:

• *защита прав и свобод человека и гражданина;*

• *профилактика социально опасных форм поведения граждан;*

• благотворительная деятельность, а также деятельность в области содействия благотворительности и добровольчества;

• деятельность в области образования, просвещения, науки, культуры, искусства, здравоохранения, профилактики и охраны здоровья граждан, пропаганды здорового образа жизни, улучшения морально-психологического состояния граждан, физической культуры и спорта и содействие указанной деятельности, а также содействие духовному развитию личности;

• формирование в обществе нетерпимости к коррупционному поведению;

• развитие межнационального сотрудничества, сохранение и защита самобытности, культуры, языков и традиций народов Российской Федерации;

• деятельность в сфере патриотического, в том числе военно-патриотического, воспитания граждан Российской Федерации;

• проведение поисковой работы, направленной на выявление неизвестных воинских захоронений и непогребенных останков защитников Отечества, установление имен погибших и пропавших без вести при защите Отечества;

• участие в профилактике и (или) тушении пожаров и проведении аварийно-спасательных работ;

• социальная и культурная адаптация и интеграция мигрантов;

• мероприятия по медицинской реабилитации и социальной реабилитации, социальной и трудовой реинтеграции лиц, осуществляющих незаконное потребление наркотических средств или психотропных веществ.

Дата начала приема заявок на участие в Конкурсе – 12 сентября 2016 года.

Ленина пр., д. 22, каб. 611. В этом случае датой приема заявки считается дата поступления заявки в отделение почтовой связи по месту нахождения Министерство по развитию институтов гражданского общества Республики Саха (Якутия), указанной в почтовых документах на вручение корреспонденции адресату. Дата отправки во внимание не принимается.

- в виде электронного документа, подписанного электронной цифровой подписью (ЭЦП) по электронной почте: minobchestvo@sakha.gov.ru

Заявка на участие в конкурсе включает в себя:

1) заявление в бумажном виде и на электронном носителе, по утвержденной форме **(смотреть тут)**;

2) заверенную организацией-заявителем копию свидетельства о государственной регистрации, постановке на налоговый учет и учредительных документов юридического лица со всеми актуальными изменениями и дополнениями;

3) документы, подтверждающие полномочия руководителя и главного бухгалтера организации-заявителя на получение субсидии;

4) уведомление, подписанное уполномоченным лицом организации-заявителя об отсутствии в отношении организации-заявителя процедур ликвидации, реорганизации, банкротства, приостановлении ее деятельности в порядке, установленном законодательством Российской Федерации, об отсутствии задолженности по заработной плате и по уплате налогов и сборов в федеральный бюджет, государственный бюджет Республики Саха (Якутия), местный бюджет, превышающей 3 тыс. рублей **(смотреть тут)**;

5) опись вложенных документов, содержащих наименование всех прилагаемых документов.

Если в заявке на участие в конкурсе содержатся персональные данные физических лиц, то в состав заявки на участие в конкурсе включается **согласие этих лиц на обработку их персональных данных** (прилагается).

Выборы - 2016

САХА КИҺИТЭ ГОСДУМАҒА САҺА КОМИТЕТЫ САЛАЙЫАН СӨП

«Справедливай Россия» Саха сиринээҥи салаатын лидерэ Федот Тумусов Госдумаҕа саха тэриллиэхтээх Арктика уонна Дальнай Восток сайдыыларыгар комитетын салайаччытын дуоһунаһыгар сүрүн кандидат буолар диэн партия бас-кос киһитэ Сергей Миронов биллэрдэ.

Бу комитет "дальневосточнай гектары", Арктика уонна Дальнай Восток регионнарыгар олорор дьон пенсияларын, пособиеларын, учууталлар, бырааһстар хамнастарын үрдэтиигэ, тыа хаһаайыстыбатын сайдыыларыгар, хотугу аҕыйах ахсаанныах норуоттар торут сирдэригэр комуоскулаах буоллаларын туһугар, гаас, уот, хомунаальнай толобүрдэр сыаналарын кыччатыыга соҥоох сокуоннар оноһуллан тахсыыларын сүрүннүүр буолар.

Бүгүн Федот Тумусов – «Справедливай Россия" Госдумаҕа фракциятын салайаччытын солбуйаччы, партия национальнай политикаҕа президиумун секретара, партия киин сэбиэтин президиумун чилиэнэ. Онуу тэҥэ Госдума дорообуйа харыстабылын, эмп-томп, фармацевтика уонна медпромышленность сайдыыларыгар алын сүһүөх комитетын салайан кэлиэ. Бу ыйдыгыттан бэриллибэт, үрдүк эппиэтинэстээх дуоһунастар. Үгүс сыраны, сатабылы эрэйэллэр.

Арктика уонна Дальнай Восток – Президент Владимир Путин тус болҕомтотугар ыйдыт хайыһхалара буоларын бары бэрэ билэбит. Онно туһааннаах үлэни үрдүк таһымнаах, эппиэтинэстээх, киэҥ толкуйдаах дьоннэ эрэ ылыахтарын кистэн буолбатах.

«Федот Семенович Тумусов – кэпсиллэх, опытталах, дириҥ билиилээх сокуоҥу онороччу! Дьиҥнээх профессионал. Тумусов биһиги фракциябытыгар Дальнай Восток уонна Хотугу дойду кыһалҕаларын быһаарыыларыгар саамай күүстээхтик үлэлиэр киһибит. Кини аан дойду арктическай судаарыстыбаларын бастайааннай комитетыгар Россия Госдумэтиттэн эрэ буолбакка, бүтүн дойду аатыттан бэрэстэбилиитэ. Бойобуо хотугу дойду киһитэ буоларын быһыытынан кыһалҕалара этиҥэн-хаанынан биэр, он-иһин фракция боппуруостара быһаарыыларыгар, сокуоннары ылыныыга кини сыанаатын, этиитин болҕойон истиэхтэр. Биһиги Госдумаҕа фракциябыт аатыттан Федот Семенович саха тэриллэр комитетыгар саамай табыгастаах кандидатура буолар диэн биэрэ саныахпыт уонна кини комитет салайаччытынан аныыларыгар туһаайыллар үлэни ыытыахпыт", - диэн "Справедливай Россия" партия лидерэ Сергей Миронов этэ.

Публикуется на платной основе из средств избирательного фонда регионального отделения политической партии "Справедливая Россия".

ОЛЕГ ТАРАСОВ: ДЬАДАЙЫЫНЫ УТАРЫ СОКУОН НААДА!

Кинии биһиги киһи Саха сиригэр аҕыйах буолуохтаах, оттон кини салайар "Якутгеология" хампаанньата биһиги ороспуубулуохпытыгар, этэрэ дьаһы, тыыны тэриллэ буолар. Тоҕотун киһи барыта ойдуур: электричество уопутун туох барыта тутулуктаах, — оонньуутан кулуутэн саҕалаан, айыы-тутуу, оборон таһаарыы барыы корутэр тиийэ...

Олег Тарасов баары бааргыан сылдьар бэрт сутуруу майгылаах. Дорообоннооох саҥалаах, кыбит-барыы; кинбит-таҥастыы; тыыннаах сарсыарытаан хара киэҕэлгэ диэри үлэлэп орукуйэ сылдьар уонна хаан. Кини куоҕуйэн кэпсэ-кэпсэ тамырыыр кэпсиллэ иҥэ оборон иҥэйбэтэҕэ: туруорумут сылгалаах, булгуруйбат саҥаалаах буолан ситиэр эбит диэн; шаҥас майгылаах эбит диэн; таҥан ыйыт иҥэтин чаҥы баҕарабыт эбит диэн...

Киниэхэ ыйыытынан оборо

— Тыа хаһаайыстыбатыгар биһиэхэ табаарыгай оборон таһаарыы суох этэ. Ол быйыылаах, ноҥоолу эрэ "торогор" сүүнэ улахан тэрэппиэннэр ниидэлэрэ суох. Аньыыны сэбиэттэмнит түргэн-тарҕан эрэнидэрэх дьоҕус оборон таһаарыы наада. Тыа дьоно туох-хаанык иннинэ бэйэлэрин хаанчыыларын курдук. Биллэн турар, ол сулаарыстыбаттан дотацияланыахтааҕа сөбүлүөр. Дьэ, ол бэйэни хаанчыыны сэргэ бырамыысыланнай куораттар, бөҕүөлэктэр ырыынактарыгар тахсыахтаахтар. Онуоха уопут суох буолбатах. Сэбиэскэй бааныс тиэхэ сылларыгар Нерюнгри уонна Чурапчы оройуоннарга олус кэмэлдьэхтэхтик биирдэ үлэлэрэ кистэн испитэрэ.

Маанна туһаах корлоруулэр баар буолуохтаахтар, — диэн харчы сокуруохтэх, оттон кинилэр бороодуукэуйдаларга конкуренциҕа хаҥсарыы курдук сулаарыстыбэ эбии тоҥуохтэх. Тоҕо? Биһиги дьон үлэлии-хамнаһын, хаһа эрэ үлэлэхтэхтэрэ, кэнэҥэрүн кыайан тэрийбэт буолан таҕыстыбыт. Уҥук Илиитэ уонан бырайыактарга кэнни дьоҥу, баҕ, аньыы сулаарыстыба омуктарын үлэлэтэбин; оттон бэйэбит дьоммут үлэ ырыынакын бэйэлэриттэн курдук уоруоттуллар; тэрийбэппит. Оччотугар кинилэргэ харчы тоҥуохтэхпит, — айыыҥа бэйиэн-дуоҕун кэпсэппэт кэлгэн оборолоргэ харобыллаан оборолорун иҥин!

Ол эбэтэр, быыстыы кэлгэн хоспуостар-соҥуостар барыны сырсан тэриллибэтэрэ буолуо диэтэг дуо? Суох, бу дьоҥу түмэр уонна айахтарын иитэллэрин мэкпитэлэр тэрэппиэннэрэ этиллэр. Кураанах, "чечитэ суох" сир суох буоларын иҥэлэлэр.

Дьиҥнэ, дьон туох да сурдох ыраах уолуубуйаҕа олорор. Мин саныыбар, саха тыллаах Сулаарыстыбаннай Думаҕа аан бастыыҥан "Дьадайыыны суох оборор бастыыҥан "Дьадайыыны суох оборор тахсар. Дорообуйа, билии-көрүү... Онуоха, ол оборуун хараҕын утары корор кыаҕа суох киһиэхтэн хаанык патриотизмы ирдиэхтэх сөбүй?

Дьоҥу-сэргэни харыстаабыт. Сылгыны 500 тыс. киһи арыгы соҥулуттан олор диэллэр. Аҥаардас патриотиктан 200 тыһыынча киһи суорума суоллаах диэллэр диэҥин, мин саныыбар оссо эбэх буолуо. Сулаарыстыба манна ороҕуохтаах дуо? Ороҕуохтаах. Туох да үлэлэтэ-тэ дьон корутэр иннинэ буолан олороччу эбэх. Үгэ буолан биэриэхтэхтэрэ дуо? Үгэ буолан иҥэлэтэр дуо? Оттон бу дьон үлэлиэхтэрин баҕарбат буолуннар? Оччотугар урукку курдук эмпир-үлэлэтэр профилактооринэрдэрэ (ЛПП) тэрийэн үлэлэтэр соҕ. Ол эбэтэр, кинилэр "үлэлиэхтиин, киһи буолуохтуун баҕарабыт" диэн сигнал биэриэхтэхтэр. Биллэн турар, бу домократийэҕэ эмиэ тэлэт курдук даҕаны, "киһи бырабы" диир буоллахпытына, кини иитэрэ оттон, иннитин-аҥаарын үлэтэн "сылгабаар курдук" мокуруйон хаалар бырааптаах дуо?

Оборону харыстаабыт. Бүтүн Арассыыйаҕаары тыа хаһаайыстыбатын аҕыйатын ыытыбыт, хас чоппуускалаахтыын биллибит. Оттон оноорбутун Абрамов Аликтан Яковлев Яшкаҕа, ол эбэтэр, "а"-тан "я"-ҕа биэбит дуо? Хаанна бааргын, туугу аҥаарыгын, хайдах таҥнарыгын, туохха дьоҕурдаҕыт, туох доҕотторуоҕун билиэхпитин наада.

Энергетиктэр үлэлэрин-хамнастарын дьон тарыыларыгар кэмэйдэриэн сыаналыыр буолуохтаах дии саныыбын. Хоҥоолор, сылгы үрдэтиилэрэ харчыларыгар субсидиялаабыттар буруйдуулар эрэдэ, тарыыларыгар тэҥнэтэн биэрэллэр соҥоох дьыала буолбатах эбэ дуо?

— Суох, аньыынык дьаһаныахха сөп этэ. "Саха геологиятэ" хара тэриллиэҥэ хотугу тарыыларын арааччыларын бүдүөгүттэн толуйуохтаах этибит. Биһиги бүдүөгүттэн ол иннэрэ федеральнай бүдүөгүттэн эмиэ тарыылар эбэт. Оттон боппуруоһу саамай судургутук быһаарыы, — барыларыгар уларыт кобиҥнии.

Оттон тарыылары РФ субъектэрэ оноролор. Туохха сөҥүрэн оноролорун эмиэ бэйэлэрэ быһаараллар. Оттон биһиги, энергетиктэр, тарыылар үрдүүлэриэн уларабыт! Тарыын үрдэтиллэн биһиги дьадайабыт эрэ. Ол курдук, биһиги "Якутуголь" хампаанньа барда, "Колымаэнерго" барда, "Транснефть", кыйыл комуҥу хостоохтар, тутуу сорох тэриллэрэ... Тоҕо диэтэхпэ, кинилэрэ ийэ 10 сэлк. телефуон сыаналарынан аҕыйах: Оттон биһиэхэ оччо да суох хара баҕаам иэстэх бүдүөгүттэн тэриллэрэ уонна ыыллар хаалыыллар. Оттон сайдыыны үлэлиэхтэх инвестиционнай программабытын үбүлүүр кыахтыгыт суох. Биллиэн, бэт, дьоҕус урбаан уопут бэйэтэ генеральныы саныыр.

Ол эрэ, маны бэрэсидиэнт Владимир Путин быһаарда, — Уҥук Илиитэ тарыыларын кэмэйдэрин Арассыыйа орто кэрдиэрэ тэҥнэтэн туһунан сорудаҕынан. Коро иннинэ буолан барыы Москваҕа Үрүҥ Дьиэҕэ туһаанныах сокуон барыта баар диэллэр. Ол эрэ, хоҥоолор, харчылары-таары үбүлэтэллэрин суох оборор туһугар бүтүн сэттэ сылы быһа аймайданыыбыт. Оттон бу сокуон Саха дьыалата, ол эбэтэр тоҕоостоох 1 күнүгэр үлэлии диэн эрэ эрэ тиийэбин.

Саха тыллаах Сулаарыстыбаннай Думаҕа бастакы сокуона ол буолуун!

СУР

Публикуется на платной основе из средств избирательного фонда зарегистрированного кандидата по семимандатному избирательному округу "Республика Саха (Якутия)" № 24

УВАЖАЕМЫЙ ИЗБИРАТЕЛЬ!

Приглашаем Вас 18 сентября 2016 года с 8:00 до 20:00 принять участие в голосовании на выборах депутатов Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации седьмого созыва, которое будет проводиться в помещении для голосования избирательных участков по месту жительства.

Для получения избирательного бюллетеня Вам необходимо иметь при себе паспорт гражданина Российской Федерации или документ, заменяющий паспорт гражданина Российской Федерации.

Территориальная избирательная комиссия Чурапчинского улуса.

Олус күндүтүк, истиник сиэйэр убайбыт, бырааттыт мехханнаа кэлэн суоллар, Хайаҕыстаан төрүттэк Дьокуускай куораг оскотоҕо

ЕВГРАФОВ Петр Данилович

бу сыл балаҕан ыйын 4 күнүгэр ыарахан ыарыыттан оскотон туораабыттын дириҥник курдуйбат туран ыйытыа эбиппит.

Биригэ торообуттэрэ.

Мылдьыйдыы сойуоннаах оскотоҕо

СЛЕПЦОВ Александр Алексеевич

эмиэ ыаллаан олбутунан кэрэхсиэр Слепцова Светлана Егоровнаҕа, оҕолорутар, сиэстэриэр дириҥ курдуйбыттан тиэрдибит.

Светлана Егоровнаны кытары биригэ уоруоммут табыарыстара, 1976 с. выпуска.

Чаҕыл сойуоннаах оскотоҕо, МВД, бэлэмнэ, миилиция майора

ВИКТОРОВ Николай Егорович

61 саастыгар хомолтолоохтук оскотон туораабыттан табыарыстарыгар, аймахтарыгар, биэрэ дьонуттар курдуйбат туран ыйытыа эбиппит.

Ийэтэ, кыргыта, бырааттара, батыстара.

ЭКСПРЕСС
- Займы до зарплаты без поручителей
- Сумма до 15 000 рублей
- Минимальное количество документов
- Отсутствие комиссий

ДОВЕРИТЕЛЬНЫЙ
- Срок — до 12 месяцев
- Заемщикам с положительной кредитной историей
- Сумма до 30 000 рублей
- Минимальное количество документов

ПОТРЕБИТЕЛЬСКИЙ
- Займы сроком до 3 лет
- Сумма до 70 000 рублей
- Необходим один поручитель
- Паспорт и справка о доходах

ПЕНСИОННЫЙ
- Займы сроком до 3 лет
- Пенсионерам — особые условия
- Сумма до 150 000 рублей
- Поручитель не требуется

с. ЧУРАПЧА, ул. Ленина 47, ТД «Метаресеина», тел. (41151) 4-24-11

БИЛЛЭРИИЛЭР / ОБЪЯВЛЕНИЯ

Чурапчы улуусун олохтоохторо, ыалдьыттара!

Чурапчыттааҕы нотариальнай хоспуорана бу дьыл балаҕан ыйын 12 күнүгэн—21 күнүгэр диэри үлэлээбэтин ыйытыа эбиппит.

Нотариус Н. И. Дьячковская.

***

Считать недействительным утерянный военный билет Афанасия Касьяновича Быганова.

Кэриэстэбил

КЭРГЭНИМ, АҖАБЫТ, ЭҺЭЭБИТ ТУҺУНАН ИСТИҢНИК

Тапталлаах күндү кэргэним, аҕабыт, эҥэбит Саха Өрөспүүбүлүкэтин үлэлэлээх хаһаайыстыбатын бэтэрээн механизатора **Иннокентий Прокопьевич СТАРОСТИН** бу сыл балаҕан ыйын 8 күнүгэр ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбыта биир сылын туолар.

Кини 1947 сылларааҕы олунньу 3 күнүгэр Чурапчы сэлиэнньэлэригэр туруу үлэһит дьиэ кэргэнигэ иккис оҕонон күн сирин көрбүтэ. Хомойуох ыйын, биир саастаах аҕата Прокопий Прокопьевич Старостин ыарахан ыарыыттан олох туораабыта. Чурапчыҥа биир бастакы үөрэхтээх механик тракторист этэ. „Сельхозтехника" МТС Чурапчыҥа аталаан туруутун үлэлэспиэ. Эбэбит—сэрии сылларыгар дьахталлартан бастакы суоллар Ольга Петровна Посельская („Суоллар Уойа") икки кыра оҕолуоннаах ыар кэмнэ бойобуонунан хаалбыттара. Кини үлэлэн үөскэтэн кэбиспит ыччатын оҕолорун эмиэ кыра эрдэхтэриттэн үлэҕэ үөрэтиллэн, үлэни сиэтэ-ньиэрэ таныйбыта. Бойобуна сатабаҥаа диэн суоҕа, олох оҕолоро кини хаалбыттарыгар эҥэлгэ үөрэммиттэр.

Аҕабыт оҕо саастан Эрилик Эристиин аатынан колхуос Мэҥэлэкэ учаастагынан, Дьиринт, Олдьуунан бойобуонуттан, Чурапчы сэлиэнньэлэригэр эдэйиэннэрин Елюкиньын аастыбыта. Ийэтэрэ кутуук оччолообуу кэмнэрин хара сарсыарытаан кэлэн хойукка диэри үлэ үөһүгэр буолан, үксүн бойобуонуттан улаатыыллара.

Аҕабыт оскуоланы бүтэрбэккэ „Сельхозтехника" МТС тэриллэн эрдэхтэригэр рабочайдаабыта. Ол гынан баран кэй тэн буочарыаҥа, истории собуотун аҕаара, ордук Саха сирин суруйааччыларын айымныларын хос-хос аҕаара.

1965 сылларааҕы Забайкальскай байыаннай округуна ыытыллыбыт ыытыыларыгар. Ити сылдьан үөрэҕин сиэрэммитэ, комсомолга киирбитэ, бастыҥ байыас буолан торообут туоларбытыгэр ийэтэ Ольга Петровна полка салаатынытын махтал сурук туран үөрүүнү үөскэтэбит. Сержант Иннокентий Старостин „Отличник боевой подготовки" буолбута, аныгы эйэлээх наҕараадаламмыта. Бастыҥ ыытааччы буолан хайыыларга, байыастарга убаастыыра.

Армиятан кэлэн тракторист-машинист идэтин баһылаан „Сельхозтехника" МТС тэриллэн ДТ-75 тракторга үлэлэн киирбитэ. Аҕатын туйаҕын хаптарыа, ийэтин үлэбит сүрүнэ, алтыстаах саастаарын сиэрэн, ороҕолуу-түүнү ахсыбакка трактористы ыарахан үлэлэтэр ыаллыбыта.

МТС-ка үлэлэриэхтэрэ эдэр ыстаанникпэрэн үтүмэннэк субуотан ыраах, тракторы баһылаабыта. Эдэр эрдэмнэк сүрэх тэбиитэ хаанна куоталаан? Кэпсэ уол эдэрдэрэ кыайыы, ийэбитин Марианы собулуу көрөн, сүрэхтэрин хоолбоон, сыбыгайбалыыр диэрэ кинэнэрэ буолбута. 1972 сылларааҕы Олы диэн кыыстаммыттара. 1974 сылларааҕа Прония күнү көрбүтэ, 1981 сылларааҕа мууттарын бүөтүн кыра уолларын Кешаны оҕоломмуттара.

Аҕабыт үлэлэтэн комендировка (вахтовай) — кыайыылаах үрдэтэрэ, сайыныгар тыа соҕоон баайыыга оноруутунан сылдьар буолан, ааҕыйахта көрсөсөр чүбүт. Кэлэр да дьыгынан-уолун, майын-муҥунун кэрүүк көрөн-истэн, бэлэмнэтэн барара. Коллективтаах дьиэбит таҥнарар сүүнэ Т-100 бульдозер-трактор ньаҕа тиэлиэ түөрэ. Ростовтан сүүрүүгүнэн кэлэрэ кэтэрэ. Барыы ахтыыламмыттан таҥнарбыт. Кини сана ЧТЗ-10 М уонна ЧТЗ-10 Б (болгоскуо) тракторлара баһылаан үлэ күүстэрэйэн көрдөрөрө. Трактор барыы маркаларын баһылаабыта. Оробуоссна чемпион-тракторист аатын сүгэ түүн, эйэҕэс тэриллэнэ уонна оробуоссна салаалаарын бочуоттуур грамоталарынан, махтал суруктарынан бэлиэтэммиттэр.

Иннокентий Прокопьевич торообутэрин баттаан эмиэ биир сиргэ олорбоккоо этэ, маҥнай тугу эмэ тыына сылдьыара, толкуйдуурэ. Онно куруук оҕолорун ньиҥэ сылдьан көрдөрөрө, суоллаарыа, көмөлөрө. Ордук уолаттарын тыа хаһаайыстыбатыгар сылыктарбыт этэ. Аҕабыт кэлин бойобуо дьаҥны ньиҥэ диэрэ үөн. Ол курдук бастаан уган эдэйиэхтэрэ Елюкия Прокопьевнаҕа Чаҕыл бөҕүөнүгэр баран күрүөмүгэн сайыныыбыт; ньиҥэ оттуурбут, оҕуйунан тиэйэрбит. Аҕабыт оттуурун ньиҥэ собулуурэ. Боллуруоскотун бурооалыгынан хонуур таптаах олороро бу баарга дылы. Кэлин 90-с сылларга суоппуйан тиэбит. Үлэтэ үтүө да буоллар, сылгайдым-сылгайдым диэбит этэ.

Ийэбитэ Мария Михайловна ньиҥэ ньиҥэ көрсүүтүк, ойоҕон-ойдоҕон олорбуттара. Ийэбит бөлөхтөөх комбинаакка үйэтин-сааһын тухары үлэлэспитэ. Кэлиэкэ ыарыыйар буолан үтүстүк көрдөрөр, бальыыналар буолбута. Хаста дьаҥны эмиэ приступкаммыта, эйбэкэ эмиэ орососсийэни барбыта. Аҕабыт от комдьиэрэ мэлдьи-мэлдьи ыаллар баар буолаллара. Аньыы астыыра, таҥаһын-сабын короро. Дьолуйаара. Саната ааҕыйах, кыраттан кыайыыбыт, өйүргэммэт, мас комо этэ, ийэбитиннин тапсаллара.

Аҕабыт Потаповтарга сөҕөрэх мааны кутуут. Посельскийдарга убаастанар убай, аймахтарга сымнаҕас, үтүө кэпсиэн биллэрэ. Ол курдук „Убаай Кирэс", „Кутуут Кирэс", „Аҕаа Кирэс", „Кирэс" диэбитинэн, ыйыгынынан кэпсэтэллэрэ, хоостоолоорэ. Ити иэдэстэ, сатаныгга олус үчүгэйдэ, аҕабыттан убаастыыллара костороо. Дьонум ким да кэпсиэхтэрэ сылгыс чэйгэн кэрэхтэрэ, ирэ-хоро хоостоолоорэ.

Чугас ыалларбыттан кытары биир аймах курдук сыһыаннаахтара. Ордук Дьячковскийдар—Александра Егоровна „Эбэ Өлөөпө", Иван Егорович „Таай Баанньа", Мария Михайловна „Эдьиий Маайыс" „Дорообоо барыа"—диэн кинэн кэлэллэрэ. Хаппыары „Дорообоо кэлэ, кэл кинэ, аас, чэйдээ",–диэн буолаллара. Ыалбыттар таҥыстахыгынан ити хатыыларын. Таай Баанньа уус бөрүө, сатабаҥаа диэн суоҕа. Аҕабыт тоҕоо эмиэ ньаҕыйда да тоҕо турара. Ньаҕалаҕынан оноторон, субботаны кинэрэрэ. Биир итинник ыалбыт, аҕа табыарыта, бэлэрэн суоппар Петр Григорьевич Климов этэ. Урукаттан биэсэр, биир тэриллэҥэ үлэлэбит буолаллар кэрдэ корсоллоро—„Оо, Киниимэт", „Оо, Ыстаарыыын" диэн хаппыарыта уруйдыйаллара.

Аҕабыттан дуулҕаныан, ойуулун-сатаныан дьоннорго-сэргэҕэр үтүө, сайаҕас сыһыаннаах буолан кинилэр корсөөбүүлэрин аҕаастабат буолаллара. Хаппа, туох общественнай үлэ тахсарыыан корсостолоор эрэ толоросубутунан барара. Ордук кэпсиэн сылларга улахан уол сиэнин баһыыбарга сылдьан эйбэсэ уоруоммитэ, таҥайбыта.

Күндү кэйибит сырдык, ыраас саныаах, дьоннуо наар үчүгэйдэ эрэ түстүүр, комолоҕор айылгыыах этэ. Кини эйэлээх, субботобуо орубутун соҥноох, туһалаах буоллара.

Ахтар, суоҕуур кэргэним, ыгыстыыр аҕабыт, таптаныах эҥэбит ыарыыта ыаллыа сылар комиэр, күн сириттэн барар айыыгынан күнэрбитигэр күүс-комо буолбут дьоммутуттар, таайдарбар Семен, Миэнэ Поповтарга, кинилэр дьиэ кэргэннэригэр, ыыса ыалыы олорор Мария Михайловнаҕа, Захаров Николай Егорович кыргыттарыгар Надеждаҕа, Татьянаҕа, ийэбитигэр күүс-комо буолбут тэриллэнэ дьоҕоторигэр. Эр дьоммут түмсүүтүн уолаттарыгар (салайаннаах Василий Иванович Давыдов), коммуникационнай центр барыы үлэлэтэриэхтэрэ, "Аграрный партия" Саха А.А. Захарова, барыы аймахтарбыттарга, дьоҥҥоторбуттарга, биирдэ үлэлэбит, алтыспыт табыарыстарыгар мунура суох махтабыттан тиэрдибит.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэнэ, чугас аймахтара.

Кылаабынай редактор – **А.А. ЗАХАРОВ.**
Эдиэтиэр сэбиэдиссэр, сурук отдела – **А.М. СЛЕПЦОВ.**
Экономика, тыа хаһаайыстыбатын отдела - **А.М. СЛЕПЦОВ.**
Корреспондентар – **О.В. ЖИРКОВА, С.А. ЖЕНДРИНСКЭЙ.**
Таҥаччы – **Н.Д. БУРЦЕВА.**
Бэлэтэлэнэллэр – **С.А. ПАВЛОВ.**

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствата, Чурапчы улуусун "Санта олох" редакционнай-издательскай холбоҕуок автономнай учреждение. Российскай Федерация Роскомнадзор СР управлениетыгар 2012 с. кулун тутар 15 күнүгэр регистрацииламмыт нүөмэрэ – ПИ №14-0238.

АДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Тэлэпиэннэрбит: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358
E-mail: sanaoloh@mail.ru, сайт: sanaoloh.ru

Бэчээкэ сакаас: № 97 (11284)
Кэмэйэ: 1 бөч. пикс
Тираж 1150.
Хаһыат сыаната: 10 солк.

Санта олох

Анар суруйар эдэлэр сиэнэ редакция позициятыгар маҥнаан түбэлэр буолбуттар. Суруйааччылар чаҕылыр кэдьыаларыгар тиэрдиллэллэр.

Хаһыат бэчээкэ бэриллэр графига: 16 ч 00 м. Бэчээкэ бэрилиннэ: 16 ч 00 м. "Санта олох" редакционнай-издательскай холбоҕуокка 07.09.2016 с. офсетка бэчээтэннэ.
Аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекса: 54907. Хаһыат нэдиэлэҕэ үстэ оптуорунньуука, чэппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар.